

PROF. DR. TURAN YAZGAN HOCAMIZ VE BAZI ANILAR

Mustafa E. ERKAL*

Prof. Dr. Turan Yazgan Hocamız bir başka ifadeyle “Turan Ağabey” için İktisat Fakültesi Fakülte Kurulunun bir Armağan çıkarma kararına katılırken çok değişik duygular yaşadığımı belirtmek zorundayım.

Önce Fakültemizin uzun yıllar hizmet etmiş, eser vermiş ve iz bırakmış, emekli olmuş veya vefat etmiş seçkin mensupları için vefa ve kadirşinaslık örneği olan böyle anlamlı eserler ortaya çıkarmış olması çok sevindiricidir. Gerek Turan Yazgan Hoca ve gerek diğer Hocalarımız adına böyle anlamlı ve kalıcı eserlerin çıkarılmış olması beni çalıştığım kuruma daha da bağlamakta ve Fakülteme mensubiyet şuurumu güçlendirmektedir. Sadece benim açımdan değil; ama Fakültemizin bütün mensupları için bunun böyle olduğunu düşünmek istiyorum. Müessese fikrinin korunarak bu güzel Armağan geleneğinin genç öğretim üye ve öğretim elemanlarınca sürdürülmesi en büyük dileğimizdir. Aslında bu gibi eserler yarın yönetici olacaklara güzel örnek olmalıdır.

Diğer taraftan hayatta iken bir Armağan kitabının bir Hocamızın ismine tahsis edilmesi benim açımdan daha da önemli ve anlamlıdır. İnsanları hayatta iken hatırlayabilmek, topluma daha da iyi fark ettirebilmek, anı veya armağan kitabı düzenleyebilmek Fakülte yönetimimizin başta Sayın Dekanımız Prof. Dr. Mithat Zeki Dinçer olmak üzere; güzel bir teşebbüsüdür. Bu güzel gelenek sürdürülmelidir.

* Prof. Dr., İ.Ü., İktisat Fakültesi

Çoğu kere sadece eğitim ve öğretime değil; ilim ve kültür hayatımıza önemli katkılar yapmış, onu şekillendirmiş bir çok Hocamız basın ve yayın yoluyla yeterince tanıtılamamış; hatta fark edilememiştir. Bu görevi bazı basın ve yayın kuruluşlarından bekleyemeyeceğimiz açıktır. Onlar örnek diye toplumun önüne farklı tipleri çıkarmakta ve genç nesillere ideal tip gösterme alanında yanlışlar yapmaktadırlar.

Şu an hissettiğim duyguları adlarına Armağan yayınlanan Hocalarımız için çıkarılan eserler karşısında da hissetmişim. Rahmetli Hocam Ord. Prof. Dr. Ziyaettin Fahri Fındıkoğlu için çıkarılan Armağan beni çok düşündürmüş ve sevindirmişti. Bu Armağan kitabın Fakültemiz tarafından çıkarılmasının beni ve eski adıyla İctimaiyat Enstitüsü yeni adıyla Metodoloji ve Sosyoloji Araştırmaları Merkezi mensuplarını ne kadar mutlu kıldığını tarif edemem. Aynı duygu ve düşünceleri diğer Armağanlarda da yaşamıştık. Nitekim, Fakülte mecmuamızın bazı sayılarının Prof. Dr. Orhan Tuna, Prof. Dr. Sabri Ülgener, Prof. Dr. Refii Şükrü Suvla , Ord. Prof. Dr. Ömer Celal Sarç, Ord. Prof. Dr. Ömer Lütfü Barkan, Prof. Dr. Haydar Furgaç, Prof. Dr. Cavit Orhan Tütengil, Prof. Dr. Yüksel Ülken, Prof. Dr. Metin Kutal adlarına çıkarıldığına şahit olduk. Son yıllarda da Prof. Dr. Sabahattin Zaim , Prof. Dr. Ahmet Kılıçbay, Prof. Dr. Toker Dereli ve Prof. Dr. Turan Yazgan adına böyle anlamlı eserlerin çıktığını veya çıkacağını söyleyebiliriz.

Fakülte Dergisi dışında Fakültede yayını sürdüren dört süreli yayın organından biri olan Metodoloji ve Sosyoloji Araştırmaları Merkezince yayınlanan Sosyoloji Konferansları kitaplarında da bu geleneği sürdürdük ve sürdürmeye devam ediyoruz. Nitekim, Sosyoloji Konferanslarının çeşitli sayıları Ziya Gökalp, Ord. Prof. Dr. Z. F. Fındıkoğlu, Ord. Prof. Dr. Hilmi Ziya Ülken, Prof. Dr. Cavit Orhan Tütengil, Prof. Dr. Mehmet Eröz, Prof. Dr. Amiran Kurtkan Bilgiseven, Araştırma Görevlisi Seyfettin Manisalılığ adına yayınlanmıştır. Sosyoloji Konferansları kitabının 28. si ise; Prof. Dr. Baykan Sezer’in anısına armağan edilmiştir. Bu kitap 2004 yılında yayınlanmıştır.

Prof. Dr. Turan Yazgan veya “ Turan Ağabey” ile ilk tanışmamız benim ilk asistanlık yıllarımdadır. 1967’de Fakülteye asistan olunca çalıştığımız yer İctimaiyat Enstitüsü idi. O dönemlerde İctimaiyat Enstitüsünde iki kürsü bulunuyordu. Bunlardan birisi Metodoloji ve

Sosyoloji; diğeri ise Sosyal Siyaset kürsüleri idi. Metodoloji ve Sosyoloji Kürsüsünün başkanı Ord. Prof. Dr. Z.F. Fındıkoğlu; Sosyal Siyaset Kürsüsünün başkanı da Prof. Dr. Orhan Tuna idi. O dönemde Prof. Dr. Yazgan Doçenti. Enstitünün sol girişindeki ilk odada Doç Dr. Toker Dereli ile birlikte otururlardı. Kendisi ile yıllar geçtikçe yakınlığımız ve temasımız daha da arttı.

Prof. Dr. Yazgan sadece bir üniversite hocası, eğitim ve öğretimle meşgul bir öğretim üyesi değil; müessese kuran ve kurduğu müesseseyi yaşatan, çalışma gücü ve azmini hiç kaybetmeyen, yanındakileri araştırma yapmaya ve yazmaya teşvik eden kurucu bir insandır. Türkiye’de ve Türk Dünyasında en çok tanınan, düşündüğü gibi konuşan, samimi ve idealist bir Türk milliyetçisidir. O bir vakıf insan ve değer hükümleri bakımından halktan birisidir. O bir aristokrat ilim adamı değil; milletiyle yabancılaşmamış, halka tepeden bakmayan bir aydındır. Günümüzde küreselleşmenin de etkisiyle dıştan kumandalı ve dışa bağımlı, teslimiyetçi, milli devlet ve Cumhuriyete karşı bazı aydınları ve unvanlıları gördükçe; Yazgan gibi yerli ve milli kalabilen aydınları daha da takdir ediyoruz. Kendisinin ihtisas alanı genelde Sosyal Siyaset özelde Sosyal Güvenlik ve Çalışma Hayatıdır. Ancak, bilgi ve çapı ve ikna gücü yüksek bu Öğretim Üyesi sadece ihtisas alanıyla sınırlı kalmamış, çok yönlü bir kültür adamı özelliğini de göstermektedir. Hem yazan ve hem de hitabet gücü yüksek olmayı benliğinde toplayan bir ilim adamıdır. Bu iki özellik çoğu kere aynı kişi de bulunmayabilir.

Turan Ağabey ile tanışıklığımız Fatih Kızıtaşı’nda bulunan KUTYAY isimli araştırma merkezinde daha da pekişmiştir. Bu Araştırma Merkezi bir çok yayın yapmış, çeşitli seminer ve toplantılar düzenlemiştir. Ama herhalde Prof. Yazgan’ın koordinatörlüğünde yayınlanan en önemli eserlerden birisi “Güneydoğu Anadolu Bölgesi Gelişme Planı”dır. Bu plan 7 cilt ve 3950 sahifeden meydana gelmektedir. Bu planın hazırlanmasında Fakültemizin bir çok mensubu ve meslektaşımız görev almıştı.

Prof. Dr. Yazgan’ın dev eseri; Türkiye ile Türk Dünyası arasında köprü kurmak üzere kurduğu Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı’dır. Bu Vakıf 1978 yılında kurulmuştur. Bu kuruluş içeride ve dışarıda bir çok faaliyetler yapmakta ve Nevruz’dan Türk Dünyası Çocuk Şölenine

kadar kültür birliğinin örneklerini sergilemektedir. Vakfın iki önemli yayın organı vardır. Bunlardan birisi; Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, diğeri ise; Türk Dünyası Tarih Dergisi’dir. Bu her iki yayın organı da Türk Dünyasıyla ilgilenen herkese ışık tutmakta ve kaynak eser rolü oynamaktadır.

Vakfın çok anlamlı bir faaliyeti de Türk Dünyasında lise, bölüm ve yüksek okul şeklinde açtığı okullardır. Bunlardan Bakü Atatürk Lisesi ve İşletme Fakültesi tarafımızdan son olarak 2003 Mayısında ziyaret edilmişti. Bu tarihte Bakü’de milletlerarası bir toplantıya bir tebliğ ile katılmıştım. Okulları ziyaretimde bu gibi kuruluşların ne kadar büyük bir hizmet olduğunu bizzat görme fırsatını elde etmiş ve öğrencilerle de görüşmüştüm. Gerek Bakü’de; gerek diğer Türk Cumhuriyetlerinde açılmış olan okullarda Türkçeye saygılı bir eğitim, öğretim yapılmaktadır. Onun bunun taşeronu olmuş ve ticari amaç taşıyan bazı okullarla Vakfın okulları arasında büyük farklar vardır. Bu okullardaki ciddi eğitim ve öğretim talebi de arttırmıştır.

Yukarıdaki okulların dışında; Kırgızistan İşletme Fakültesi, Kazakistan’da Abay Devlet Üniversitesi bünyesinde Almaata Türk Dili Edebiyatı Bölümü, Kızılorda Korkutata Devlet Üniversitesi bünyesinde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kızılorda’da Kazak- Türk Lisesi, Kazakistan Kentav’da Türk Dünyası Atatürk Lisesi, Tataristan’da Kazan Devlet Üniversitesi bünyesinde Pedagoji Enstitüsü ve Gumaniter Enstitüde Türk Dili Edebiyatı Bölümü, Tatar Türk Lisesi ayrıca Kazakistan, Kırgızistan ve Tataristan’da açılmış olan Kültür Merkezleri Vakfın önemli hizmetleri arasında yer almaktadır.

Her sene İstanbul’da düzenlenen Türk Dünyası Çocuk Şenliği muhteşem görüntüler ortaya koymaktadır. Şenliğin Kadıköy ve Beyoğlu’ndaki tanıtım yürüyüşleri, Türk Cumhuriyetlerinden ve Türk bölgelerinden gelen yüzlerce çocuk ve törenin yapıldığı İnönü Stadının tribünlerini dolduran binlerce insan gözönüne getirilince; bu işin ciddiyeti ve önemi daha iyi anlaşılabilir.

Prof. Dr. Yazgan’ın başında bulunduğu Vakıf ve Kuruluşlar aslında Devletin yapması gereken önemli kamu hizmetlerini yerine getirmektedir. Ancak, bu çapta hizmet veren bir Vakfın Devlet tarafından yeterince desteklendiği söylenemez. Rakama vurulsa Turan Hoca’nın Vakfı Noel Baba Vakıflarından çok daha az bir destek aldığı

görülebilir. İsmi duyulmayan, yıllık faaliyet raporu bir veya iki sahifeyi geçmeyen bir çok vakıf ve derneğe yapılan bütçe yardımlarını görünce doğrusu hayret etmemek mümkün değildir. Aslında bir söz vardır: Marifet iltifata tabidir. Ancak, burada durum farklıdır. Yeterince iltifat ve ilgi görülmemesine rağmen; marifet dikkat çekici boyutlardadır. İlgi ve desteğin yeterli olmaması Prof. Dr. Yazgan'ı yaptığı işin kutsallığı şuurundan hiçbir zaman uzaklaştırmamıştır. O şevk ve heyecanı eksilmeden inatla bu güzel hizmetleri sürdürmektedir. Türk Dünyasından gelen herkes İstanbul'da (Saraçhanebaşı) Belediye Sarayının arkasındaki Vakfa mutlaka uğrar, görüşmeler yapar, kendisine uygun ikramlarda bulunulur ve çantasına da mutlaka bir dergi veya kitap olarak Vakıftan çıkar. Aslında Vakıf sürekli ziyaret edilen bir mekandır. Cumartesi günleri özel kuru fasulye ikramları yapılır.

Vakfın Süleymaniye Külliyesini imar ettiği ve bu tarihi eseri canlandırdığı da unutulmamalıdır. Doğumevinin yanındaki bu Külliye haftalık toplantılar yapılan , törenler düzenlenen bir de Süleymaniye Kültür Merkezi vardır.

Turan Ağabey beni görünce bana takılmaktan da vazgeçemez. Hoca bana Selânikli Mustafa Paşa diye hep takılır. Yemez ve içmez Mustafa Bey diye şaka yapar. Kendisiyle Vakıf içinde epey masa tenisi maçı yaptık. Yazgan Hoca ile Enez Kampında da güzel günler geçirmiştik. Hizmet ve faaliyetlerinde çok ciddi ve inatla işini sürdüren Prof. Dr. Yazgan nedense doktorların dediğini tam yapmamakla ünlüdür. Benim gibi "antituzcular" karşısında tuzlu yemekleri savunur ve benimle mücadele eder.

Yıllardır çok yönlü hizmetleriyle haklı ün kazanan rahmetli Ord. Prof. Dr. Z. F. Fındıkoğlu Hocamızın milli endişe sahibi aydın tarifine tam anlamıyla giren Prof. Dr. Turan Yazgan'a hizmetleri dolayısıyla şahsen teşekkür eder, saygılar sunar; hayırlı ve sağlıklı bir ömür temenni ederim.